Nr. 3 (466)
2026 m. kovas

Kaina
2 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

Kovo 7-osios vakaras: „Plakančią širdį paverskime gestu“

E. Cifra: „Kurčiųjų kultūra visur panaši, skiriasi aplinkybės“

Dr. Maya de Wit: „Vertimo kokybė yra mūsų bendras tikslas“

ŠIAME NUMERYJE

2–3 **Trumpai apie mus**

PSICHOLOGAS PATARIA

4 **Nuovargis ir pervargimas nuo informacijos**

SMURTUI – NE!

4–5 **Startuoja iniciatyva smurto prieš moteris prevencijai**

6 **M. Kollo paskaita „Mano kūnas, mano sprendimai“**

LKD

7 **Respublikinės valdybos posėdyje**

GESTŲ KALBA

8–9 **Dr. Maya de Wit: „Vertimo kokybė yra mūsų bendras tikslas“**

SPORTAS

10–11 **Treneris L. Drazdauskas – apie 25 metus kurčiųjų sporte ir istorinį auksą**

KURČIŲJŲ MENAS

12–13 **Kovo 7-osios vakaras: „Plakančią širdį paverskime gestu“**

13–15 **E. Cifra: „Kurčiųjų kultūra visur panaši, skiriasi aplinkybės“**

15–16 **Meno mėgėjų stovykla 2026**

Viršelyje – **Theo Hafmans** nuotr.

Trumpai APIE MUS

Kovo 3 dieną paminėta **Tarptautinė ausų ir klausos diena**. Pranešama, kad klausos aparatai kompensuoti (apmokėti) beveik 13 tūkstančių gyventojų. Kaip užsisakyti kompensuojamą klausos aparatą, skaitykite: *https://www.lrytas.lt/sveikata/ligos-ir-gydymas/2026/03/03/news/klausos-aparatai...*

* * *

Bendrija **PAGAVA** visus metus teiks ankstyvosios pagalbos paslaugas šeimoms, kuriose neseniai gimė vaikas su klausos negalia. Dėl pagalbos kreiptis *pagavabendrija@pagava.lt* arba skambinti: +370 5 2120763; +370 676 72299.

Tai nemokama pagalba šeimoms, kurių vaikui įtariama ar neseniai nustatyta klausos negalia. PAGAVA žada padėti suprasti diagnozę ir audiogramą, susidėlioti tolesnius žingsnius ir ramiau priimti vaiko ateičiai svarbius sprendimus; patarti dėl pakartotinio klausos tyrimo; suteikti teisininko konsultacijas; padėti pildant dokumentus ir lankantis institucijose; papasakoti apie vaiko ugdymo galimybes; esant poreikiui organizuoti susitikimus su psichologe ir kt.

* * *

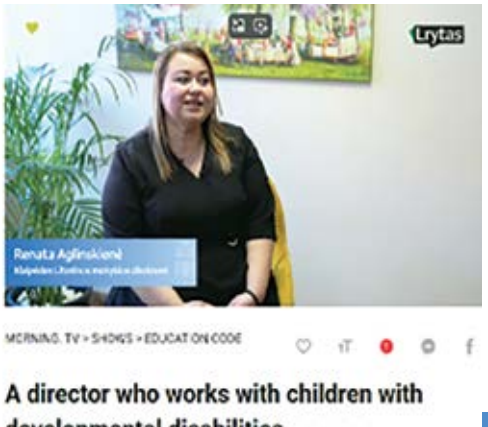
Finansuoja Europos Sąjunga

Lietuvos kurčiųjų draugija pradeda įgyvendinti projektą **„Dizaino sparnai“**. Tikslas – atnaujinti draugijos vizualinį (vaizdinį) sprendimą pagal esamus realius poreikius ir pasiekti, kad skaitmeninė (internete) komunikacija būtų aiškesnė. Projektą bendrai finansuoja Europos Sąjunga. Nuotraukoje – prie to dirbsianti grupė.

* * *

TV.lrytas.lt kalbino Klaipėdos Litorinos mokyklos direktorę **Renatą Aglinskienę**.

2026 m. kovo 12 d. paskelbtoje laidoje su įvairiais vaikų raidos sutrikimais dirbančios įstaigos vadovė sako: „Per 20 metų nebuvo nė dienos, kai nenorėjau čia ateiti.“ Kūrybinė komanda teigia: „Lyderystės šviesą skleidžianti R. Aglinskienė sugeba pamatyti mokinių galimybes, atranda ir parodo kiekvienam darbuotojui jo stiprybę.“

Vilniaus knygų mugėje buvo galimybė pamatyti **Šventojo Rašto** pasakojimus gestų kalba. Kai kurie girdintieji bandė iš gestų atspėti, kokia Biblijos istorija pasakojama. Kviečiame peržiūrėti Biblijos įrašus gestų kalba „Youtube“ kanale.

* * *

Lietuvos kurčiųjų sporto komitetas nuo šiol kas mėnesį skelbia svarbiausių sporto įvykių apžvalgą gestų kalba.

* * *

Klaipėdos kurčiųjų sporto klubas „Šermukšnis“ turi naują pirmininkę **Kristiną Rimkienę** (centre), jos komandą (tarybą) sudaro: Giedrius Jovaišas, Toma Skirmontienė, Donata Vilkaitė, Julius Buinickas.

* * *

Vertimo centro Lietuvių gestų kalbos metodinio skyriaus darbuotojos, vedėja **Lina Juozaitienė** neseniai apsilankė Vilniaus senajame teatre ir stebėjo, kokią pažangą po jų gestų kalbos mokymų padarė pjesės, kurioje vartojama gestų kalba, aktoriai.

LGK metodinio skyriaus specialistės konsultavo ir mokė gestų kalbos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrę, Vilniaus savivaldybės darbuotojus, televizijos LNK reklamoje vaidinusius vaikus, teatro „Domino“ aktorius bei praėjusiais metais – ir šio teatro trupę.

Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija su Vilniaus kurčiųjų jaunimo organizacija surengė lazerių žaidimo vakarą. Netrūko taiklių šūvių ir geros nuotaikos. Vėliau susitikimas pratęstas bare „Būk trečias“.

* * *

Į Kovo 8 dienos šventę Kaune susirinko 96 moterys. Vilniuje – 86 moterys. Abiejose šventėse netrūko geros nuotaikos, žaidimų, užduočių, dovanų ir rėmėjų atsiųstų skanėstų. Daugiau apie šventes ieškokite – Vilniaus ir Kauno kurčiųjų centrų „Facebook“.

* * *

Ramunė Buikauskienė paruošė vaizdo pasakojimą apie senąją Vilniaus kurčiųjų mokyklą, adresu Konarskio g. 33. Prisiminimais dalinasi ten mokęsis **Algirdas Ivancius**. Vaizdo įraše – daug mokyklos nuotraukų, nuotraukų iš mokinių ir mokytojų gyvenimo.

* * *

Baigdami pasirodymą Lietuvos moksleivių krepšinio lygoje, keturiolikmečiai kurtieji berniukai laimėjo dvejas varžybas Iš eilės. Luko Laurinaičio auklėtiniai pasirodymą lygoje baigė šeštoje vietoje iš septynių komandų. Sezonas jiems dar nesibaigė: laukia vidinis Vilniaus krepšinio mokyklos čempionatas ir „Pavasario“ taurės turnyras.

Nuovargis ir pervargimas nuo informacijos

Donata LUKOŠIENĖ
LKD psichologė

Kartais žmonės jaučiasi labai pavargę.
Pavargsta ne tik kūnas, bet ir galva.
Taip gali nutikti, kai aplink visko per daug:
telefonas, žinutės, vaizdo įrašai,
naujienos, daug žmonių ir darbų.
Kai informacijos per daug, smegenys pavargsta.
Tada sunku susikaupti, žmogus irzlus.
Gali skaudėti galvą, pavargsta akys.
Kartais net sunku užmigti.
Jei taip tęsiasi ilgai, gali atsirasti
didelis nuovargis, stresas ar perdegimas.
Smegenims reikia poilsio.
Padeda trumpa pertrauka, mažiau laiko telefone,
pasivaikščiojimas lauke, ramybė, pakankamas miegas.
Poilsis yra labai svarbus mūsų sveikatai.

www.freepik.com

Daugelis žmonių šiandien jaučiasi labai pavargę. Pavargsta ne tik kūnas, bet ir protas. Viena iš priežasčių – per daug informacijos ir įspūdžių. Tai vadinama pervargimu nuo informacijos.

Pervargimas nuo informacijos reiškia, kad aplink yra per daug dalykų, į kuriuos reikia reaguoti: per daug garsų, vaizdų, žinučių, žmonių. Smegenys turi viską apdoroti ir tai vargina.

Pavyzdžiui, žmogus daug laiko praleidžia telefone. Vienu metu skaito naujienas, žiūri vaizdo įrašus, atsakinėja į žinutes. Tuo pačiu metu dirba, rūpinasi vaikais, planuoja darbus. Smegenys beveik neturi poilsio. Kai įspūdžių per daug, atsiranda nuovargis: sunku susikaupti; mintys tampa lėtos; kartais žmogus jaučiasi irzlus; mažos problemos pradeda labai erzinti. Gali atsirasti ir kūno nuovargio požymių: skauda galvą; jaučiamas spaudimas akyse; pavargsta akys; gali būti sunku užmigti, nors žmogus jaučiasi pavargęs.

Kartais žmogus galvoja, kad yra tingus, arba kad su juo kažkas negerai. Tačiau dažnai tai tiesiog per didelis krūvis smegenims.

Ilgai trunkantis pervargimas nuo informacijos nėra geras. Smegenims reikia poilsio. Jei poilsio nėra, gali didėti stresas, gali atsirasti stiprus nuovargis, nerimas ar net perdegimas.

Svarbu pastebėti pirmus ženklus, kad smegenys pervargo: jei sunku susikaupti; jei greitai pavargsti nuo žmonių ar informacijos; jei norisi tylos ir ramybės.

Padeda paprasti dalykai: padaryti trumpą pertrauką. Net 10–15 minučių be telefono gali padėti smegenims pailsėti. Rask ramią aplinką. Galima pasivaikščioti lauke, pabūti tyloje, leisti akims ir galvai pailsėti. Svarbu ir miegas. Smegenys geriausiai atsistato miego metu. Svarbu miegoti pakankamai ir eiti miegoti panašiu laiku. Taip pat padeda ribos. Nebūtina visada atsakyti į žinutes iš karto. Nebūtina nuolat skaityti naujienų. Kartais galima tiesiog išjungti telefoną.

Maži pokyčiai gali labai padėti. Kai smegenys gauna daugiau poilsio, atsiranda daugiau jėgų, lengviau susikaupti, gerėja savijauta. Poilsis nėra tinginystė. Poilsis yra būtinas mūsų smegenims ir kūnui.

Startuoja iniciatyva smurto prieš kurčias moteris prevencijai

Lietuvos kurčiųjų draugijos Kauno skyrius, bendradarbiaudamas su klausos negalios šeimų bendrija „Aidas“, 2025–2026 metais įgyvendina projektą „Asmenų su klausos negalia įgalinimas atpažinti ir reaguoti į smurtą lyties pagrindu“.

Projekto inf.

Projekto dalyviai su Švedijos lektoriais.

Smurtas prieš moteris artimoje aplinkoje išlieka viena opiausių žmogaus teisių ir lyčių lygybės problemų ir Lietuvoje, ir pasaulyje. 2011 m. parengtoje Stambulo konvencijoje pabrėžiama, kad smurtas prieš moteris apima ne tik fizinį, bet ir psichologinį, seksualinį, ekonominį smurtą, persekiojimą, priverstinę santuoką bei kitas dažnai nematomas, tačiau ilgalaikę žalą sukeliančias formas. Dokumente taip pat akcentuojama, kad smurtas paveikia ne tik tiesiogines aukas – vaikai, augantys smurtinėje aplinkoje ar tampantys smurto liudytojais, patiria psichologinę traumą, turinčią įtakos jų raidai ir ateities santykiams.

Reikšmingu žingsniu kovos su smurtu srityje tapo ir 2024 m. Europos Sąjungos priimta direktyva dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje, pirmą kartą sukūrusi bendrą, visoms valstybėms narėms privalomą teisinį pagrindą. Direktyva įpareigoja šalis kriminalizuoti tokias smurto formas, kaip priverstinė santuoka, moterų lyties organų žalojimas, intymių vaizdų platinimas be sutikimo, kibernetinis persekiojimas bei priekabiavimas internete. Tai aiškus signalas, kad smurtas, nepaisant jo formos ar erdvės, neturi būti toleruojamas.

Nematomos problemos kurčiųjų bendruomenėje

„Lietuvoje smurto prevencijos ir pagalbos sistema palaipsniui stiprėja, tačiau asmenims su klausos negalia ji vis dar išlieka sunkiai

Švedų parengta dalomoji medžiaga.

Stažuotės užbaigimas: dalyviai su lektore.

Projekto vykdytojo archyvo nuotr.

prieinama. Viena pagrindinių problemų – informacijos gestų kalba trūkumas bei specializuotų paslaugų nebuvimas. Dėl to dalis kurčiųjų negeba laiku identifikuoti smurto, o dar rečiau – ryžtasi kreiptis pagalbos", – sako projekto vadovė Justina Vertelkaitė, sutikusi plačiau papasakoti apie projekto veiklas.

Bendrojo pagalbos centro duomenimis, per kurtiesiems pritaikytą skubios pagalbos numerio 112 mobiliąją programėlę 2023 m. gauta 11, o 2024 m. – 10 pranešimų apie smurtą artimoje aplinkoje. Nors pastaraisiais metais, aktyviau skleidžiant informaciją, besikreipiančiųjų skaičius šiek tiek išaugo, akivaizdu, kad realūs smurto mastai kurčiųjų bendruomenėje yra didesni nei oficiali statistika.

Praktikoje dažnai pasitaiko atvejų, kai kurčios moterys, net ir kreipusiosios pagalbos, dėl finansinės ar socialinės priklausomybės nuo smurtautojo grįžta į tą pačią aplinką. Tai rodo, kad būtina ne tik informuoti, bet ir kurti tvarų, saugų bei kultūriškai jautrų pagalbos tinklą.

Šiuo metu Lietuvoje nėra parengtų metodinių priemonių ar pagalbos teikimo protokolų, pritaikytų darbui su smurtą patyrusiais kurčiaisiais. Nors kai kurie specialistai yra dalyvavę bendruose mokymuose apie smurtą artimoje aplinkoje, šios programos orientuotos į girdinčiųjų auditoriją ir neatsižvelgia į kurčiųjų bendruomenės kultūrinius bei komunikacinius ypatumus.

Patirties sėmėsi Švedijoje

Siekdami perimti gerąją praktiką, užmezgėme bendradarbiavimą su Švedijoje veikiančia organizacija *Swedish Women's Shelter and Support in Sign Language (NKJT*) – tai specializuota kurčiųjų organizacija, teikianti pagalbą smurtą patyrusioms kurčioms moterims gestų kalba.

Vasario pradžioje patirties sėmėmės stažuotėje Stokholme, kur tris dienas vyko intensyvūs teoriniai ir praktiniai mokymai. NKJT atstovai dalijosi savo ilgamete patirtimi, pristatė sukurtas paslaugas ir metodines priemones,

Pradėtas vykdyti projektas, kaip padėti kurčioms moterims atpažinti smurtą prieš jas, paskatinti jas kreiptis pagalbos ir suteikti pagalbą.
Projekto vykdytojai sėmėsi darbo patirties Švedijoje iš kurčiųjų organizacijos, teikiančios pagalbą smurtą patyrusioms kurčioms moterims gestų kalba.

supažindino su Švedijoje taikomais pagalbos modeliais. Buvo analizuojami realūs atvejai, vyko praktinių situacijų simuliacijos, kūrybinės užduotys ir refleksijos.

Mokymų metu gilinomės į tai, kaip veikia pagalbos algoritmai nuo pirmojo kontakto su auka, kokios priemonės užtikrina saugumą ir konfidencialumą, kaip rengiami specialistai darbui su smurtą patyrusiomis kurčiomis moterimis. Taip pat atkreiptas dėmesys į smurto formas, apie kurias Lietuvoje dar kalbama per mažai: „Mane nustebino, kiek įvairių smurto formų, apie kurias mes dar turime labai mažai informacijos, egzistuoja realiame gyvenime. Buvo labai naudinga mums, socialines paslaugas ir pagalbą teikiantiems specialistams, apie tai sužinoti, kad galėtume geriau suteikti pagalbą smurtą patyrusioms kurčioms moterims", – po užsiėmimų sakė projekto dalyvė Erika.

„Susipažinusi su Švedijoje teikiamos pagalbos smurto aukoms ypatumais, parsivežiau idėją, kaip tobulinti psichologinės pagalbos prieinamumą kurtiesiems Lietuvoje", – sako projekto dalyvė Simona. Pasak jos, ypač svarbu užtikrinti, kad psichologinė pagalba būtų teikiama tiesiogiai gestų kalba, o ne per tarpininkus, taip išlaikant konfidencialumą ir pasitikėjimą.

Klausos negalios šeimų bendrijos „Aidas" vadovė Kristina Rimkienė pabrėžia tarpinstitucinio bendradarbiavimo svarbą: „Dar kartą įsitikinau, kad labai svarbus tarpinstitucinis bendradarbiavimas, nes tik pačios kurčiųjų bendruomenės atstovai geriausiai žino, kaip kurtiesiems padėti – kaip bendrauti, kaip prieiti, kaip suteikti pagalbą. Jie geriausiai geba identifikuoti problemą ir kitoms įstaigoms suprantamai paaiškinti esminius kurčiųjų poreikius. Poreikis ir Lietuvoje yra didelis. Sukurti stiprų pagalbos tinklą įmanoma, tik tam reikia įdėti labai daug darbo."

Tai buvo unikali patirtis ir, ko gero, esame pirmieji Lietuvoje, kurie dalyvavome specializuotuose mokymuose apie pagalbos teikimą nuo smurto nukentėjusioms kurčioms moterims. Stažuotė taip pat atvėrė galimybes ilgalaikiam bendradarbiavimui su Švedijos partneriais – numatoma konsultuotis rengiant metodines rekomendacijas, adaptuoti gerąją praktiką Lietuvos kontekstui ir stiprinti specialistų kompetencijas.

Tolimesni žingsniai – bendruomenės įgalinimas

Grįžę iš stažuotės tęsiame darbus Lietuvoje: projekto metu organizuosime šviečiamuosius seminarus kurčiųjų bendruomenės nariams, vyks specializuoti mokymai specialistams, kursime informacinę kampaniją. Ypatingas dėmesys bus skiriamas informacijos prieinamumui – rengsime vaizdo medžiagą gestų kalba apie smurto formas, pagalbos galimybes ir saugumo užtikrinimą.

Projekto vykdytojai įsipareigoja siekti, kad nė viena kurčia moteris, susiduriantis su smurtu, neliktų viena ir be pagalbos. Tai ilgalaikis procesas, reikalaujantis ne tik institucinių sprendimų, bet ir bendruomenės sąmoningumo bei aktyvaus įsitraukimo.

Todėl kviečiame Kauno ir Klaipėdos kurčiųjų bendruomenių narius nenurašyti smurto temos kaip nemalonios ar nepatogios. Tik atvirai kalbėdami, mokydamiesi atpažinti smurtą ir žinodami, kur kreiptis pagalbos, galime kurti saugesnę, stipresnę ir labiau įsigalinusią kurčiųjų bendruomenę Lietuvoje.

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos Komisijos (EK) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EK negali būti laikoma už juos atsakinga.

Finansuoja Europos Sąjunga

M. Kollo paskaita „Mano kūnas, mano sprendimai”

Kristina RIMKIENĖ

Jaunimo mokymuose, kuriuos organizavo klausos negalios šeimų bendrija „Aidas“, dalyvavo pedagogas iš Estijos **Marekas KOLLO**. Paskaitoje „Mano kūnas, mano sprendimai“ jis kalbėjo apie pagarbą, santykių ribas ir atsakingus pasirinkimus.

Asmeninio albumo nuotr.

Marekas Kollo.

Gerb. Marekai, prašytume prisistatyti mūsų skaitytojų auditorijai.

Pirmiausia prisistatysiu kaip mokytojas – šiuo metu Talino Hellen mokykloje ir Talino Pelgulinos valstybinėje gimnazijoje kurčiuosius mokinius mokau gamtos mokslų – chemijos, biologijos, fizikos ir matematikos – ir pagrindinėje mokykloje, ir gimnazijoje. Patiriu didelį džiaugsmą ir aistrą dalytis žiniomis su kurčiaisiais vaikais jų gimtąja – gestų kalba. Šie mokomieji dalykai dažnai būna sudėtingi, o mokymas GK kalba padeda jaunimui juos geriau suprasti.

Pats nuo gimimo turiu klausos negalią, taip pat kurtieji yra ir mano šeimos nariai. Pagrindinį išsilavinimą įgijau mokykloje, skirtoje mokiniams, turintiems klausos sutrikimą, tačiau vėliau mokslus tęsiau Tartu bendrojo ugdymo mokykloje, kad įgyčiau vidurinį išsilavinimą. Būtent tuo metu atsirado gilesnis susidomėjimas chemija, todėl nusprendžiau šį dalyką studijuoti universitete. Studijavau organinę chemiją, įgijau bakalauro ir magistro diplomus, nebedaug liko pabaigti doktorantūros studijas. Kodėl chemija? Ji susideda iš formulių, mažai teksto, lengvai suprantama ir gali praversti kasdieniame gyvenime – tarkim, keliaujant, jei parašyčiau, kad man reikia H2O, kiti suprastų, kad kalbu apie vandenį.

Laisvalaikiu mano didžiausias hobis – kambariniai augalai. Turiu apie 120 skirtingų augalų rūšių, daugiausia egzotinių iš Pietryčių Azijos. Rūpinimasis augalais mane moko kantrybės ir suteikia daug vidinės ramybės.

Jūsų paskaitos pavadinimas – „Mano kūnas, mano sprendimai“. Kodėl ši tema šiandien yra tokia svarbi, ypač jaunimui?

Šiandieniniame, greitai besikeičiančiame pasaulyje atsirado daug naujų požiūrių ir temų, susijusių su santykiais ir intymumu. Jauniems žmonėms kartais nėra aišku, ką pasirinkti. Be to, internete plinta daug informacijos, tačiau nemažai jos yra klaidinga arba bevertė.

Mano paskaitos tikslas – grįžti prie pagrindinių žmonių tarpusavio santykių principų: kalbėti apie pagarbą, ribas ir sąmoningus pasirinkimus. Noriu suteikti jaunimui žinių ir pasitikėjimo savimi, kad jie galėtų priimti tinkamus ir saugius sprendimus ateityje.

Ką jums reiškia saugumas ir pagarba santykiuose?

Santykiuose vienu iš svarbiausių dalykų laikau atvirą ir sąžiningą komunikaciją. Kai du žmonės gali atvirai kalbėtis apie savo jausmus, ribas ir lūkesčius, atsiranda saugumo jausmas. Tas suteikia pasitikėjimo, kad esi išgirstas, tavimi rūpinamasi ir esi gerbiamas.

Kokie dažniausi mitai apie santykių ribas, su kuriais susiduriate dirbdamas su jaunimu mokykloje?

Vienas mitas, su kuriuo dažnai susiduriu bendraudamas su kurčiuoju jaunimu, yra įsitikinimas, kad žmonės visose situacijose turi tą patį vaidmenį ir kad ribos visada yra vienodos. Kurčiųjų bendruomenė yra, palyginti, nedidelė, todėl vaidmenys dažnai persidengia – pavyzdžiui, mokytojas gali būti ir tėvas ar bendruomenės narys. Todėl jauni žmonės kartais mato žmogų tik viename vaidmenyje ir su juo visose situacijose bendrauja taip pat.

Tačiau svarbu suprasti, kad bendravimo ribos priklauso nuo konteksto, laiko ir situacijos. Tai padeda jaunimui geriau atsižvelgti į kitus žmones ir kurti sveikus, pagarbius santykius.

Kita svarbi tema yra seksualumas ir saugūs intymūs santykiai. Apie tai dažnai kalbama per mažai arba labai paviršutiniškai, todėl plinta daug klaidingų įsitikinimų, pavyzdžiui, apie lytiškai plintančias ligas – daug kas galvoja, kad jomis neserga arba užsikrečiama tik turint daug partnerių, arba seksas tapatinamas su seksualumu, nors tai yra visiškai skirtingi dalykai.

Kaip atpažinti momentą, kai santykiai tampa nesaugūs ar manipuliatyvūs?

Šį momentą dažnai labai sunku atpažinti, nes mus santykiuose visada veikia emocijos ir jausmai. Jei žmogus rūpinasi kitu, jis gali lengviau pateisinti ar ignoruoti kai kurias nemalonias situacijas ar elgesį. Labai svarbu, kad būtų abipusis sutikimas. Daugelyje Europos šalių TAIP taisyklė (aiškaus sutikimo principas seksualiniuose santykiuose) jau įteisinta įstatymais, Lietuvoje dar nėra įteisinta, bet dalis jos principų atsispindi Baudžiamajame kodekse.

Lietuvoje paskaitą skaitė **Marekas Kollo** iš Estijos. Marekas ir pats yra, ir moko vaikus su klausos negalia. Pirmiausiai jis papasakojo, kad baigė aukštuosius mokslus, dabar yra doktorantas. Taip pat jis stengiasi, kad jauni žmonės daugiau sužinotų apie santykius ir intymumą. Intymumas – tai didelio artimumo ryšys.

Vienas svarbus ženklas yra tada, kai žmogus pradeda jausti nesaugumą ar sumišimą – kito žmogaus veiksmai nuolat kelia diskomfortą, atrodo nemalonūs ar verčia abejoti savimi – pavyzdžiui, prašoma atsiųsti nuogų kūno dalių nuotraukas, nors per mažai pažįsti tą žmogų, arba reikalaujama duoti sutikimą seksualiniams santykiams, nors nesi tam pasiruošęs. Tad sveikuose santykiuose žmogus turėtų jaustis saugus, gerbiamas ir išgirstas. Jei atsiranda jausmas, kad esi spaudžiamas, kad tavo ribos nėra gerbiamos ar tavo jausmai menkinami, tai gali būti manipuliatyvių ar nesaugių santykių požymis.

(Bus daugiau)

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos Komisijos (EK) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EK negali būti laikoma už juos atsakinga.

Finansuoja Europos Sąjunga

LKD Respublikinės valdybos nariai.

M. Aun nuotr.

LKD

Prezidentė Vaida Lukošūtė.

Respublikinės valdybos posėdyje

2026 m. kovo 12 d. Vilniuje surengtas antrasis šiais metais LKD Respublikinės valdybos (RV) posėdis.

„Akiračio“ inf.

Valdybos nariai išklausė ir patvirtino prezidentės Vaidos Lukošiūtės parengtą LKD veiklos ataskaitą, kuri prieš suvažiavimą bus išsiųsta susipažinti ir suvažiavimo metu pateikta delegatams tvirtinti.

LKD finansinę ataskaitą ir 2026 m. LKD nebiudžetinių lėšų panaudojimo sąmatą RV nariai nutarė tvirtinti kitame RV posėdyje, kuris vyks prieš suvažiavimą nuotoliniu būdu.

Penkių kurčiųjų centrų (KC) vadovų veikla buvo vertinama pagal sausio 29 d. RV posėdyje patvirtintą vertinimo lentelę. Šis vertinimas tapo privalomas vadovaujantis LR Asociacijų įstatymo Pakeitimo įstatymo reikalavimais įstaigoms, teikiančioms akredituotas socialines paslaugas.

Verslo įmonių rezultatai

Valdyba išsamiai išnagrinėjo trijų LKD valdomų įmonių finansinius rodiklius bei strateginius planus. UAB „Vikada“ įmonės vadovė Gina Ramanauskienė pristatė stabilius rezultatus: nors pajamos nežymiai mažėjo, veiklos pelnas augo. 2025 m. įrengta 18 elektromobilių įkrovimo stotelių, investuota į pastatų priežiūrą (langų keitimas, kiemo dangos, liftų ir vamzdynų remontas). Įmonė pradėjo bendradarbiauti su trimis naujais užsienio užsakovais, o tai leidžia tikėtis didesnio pelno ateityje.

Bendrovė apsisprendusi dalyvauti gynybos pramonės siuvimo viešuosiuose konkursuose. Taip pat tęs pagrindinių pastato korpusų renovaciją ir fasado tvarkymą. Visas „Vikados“ uždirbtas grynasis pelnas numatomas skirti paramai LKD, vienintelei bendrovės akcininkei.

UAB „Atropos“ direktorius Martynas Lankutis informavo, kad įmonė sėkmingai padengė skolas VMI, susidariusias per 2020–2021 m. pandemiją. Įmonė turėjo atremti ir iššūkį: Kauno m. savivaldybė bendrovės pastatą įtraukė į apleistų pastatų sąrašą, tad pagrindinės išlaidos teko remontams, kovai su „apleisto pastato“ etikete. Įmonė 2025 m. baigė pelningai, taip pat ateityje tikimasi gauti pajamų iš įrengtų saulės elektrinių.

RV nariai priminė 2025 m. susitarimą dėl „Atropos“ patalpų nuomos plečiant Kauno KC veiklas bei optimizuojant pastato panaudojimą.

M. Lankutis yra ir UAB „Neveresta“ direktorius. Vadovas informavo, kad įmonės rodikliai išliko stabilūs, nepaisant išorinių trikdžių. Rūpesčių buvo dėl parduotuvės veiklos. Pajamos krito dėl šalia vykdytų kelio remonto darbų ir didėjančios konkurencijos su greta esančio tinklo „Aibė“ parduotuve. Tačiau pavyko stabilizuoti nuomos pajamas bei sėkmingai sutvarkyti avarinę pastato sieną.

Bendruomenės telkimas ir paslaugos

5 kurčiųjų centrai atsiskaitė, kaip sekėsi teikti akredituotas socialines paslaugas, telkti bendruomenę per bendras veiklas, renginius, projektus.

VKC vadovė Rima Paulauskienė akcentavo paslaugų poreikį ir tęstinumą rajonuose. Ataskaitoje išskyrė organizuotas veiklas, orientuotas į šių dienų aktualijas. Tokias, kaip mokymus tėvystės įgūdžių bei pensijų kaupimo temomis. Pabrėžta, kad žinių atnaujinimas ir kvalifikacijos kėlimas yra svarbi VKC sudedamoji kasdienio darbo dalis. RV gyrė centro iniciatyvas, taip pat rekomendavo dar glaudžiau bendradarbiauti viešinant naujienas.

Kauno KC direktorius Mykolas Balaišis pasidžiaugė savanorių įsitraukimu į centro veiklas ir pasiekimais bendraujant su savivaldybe. Susitarta, kad miesto renginiuose atsirastų daugiau titravimo. Vykdyti ir vykdomi projektai smurto prevencijos temomis, rengti kurtieji gidai.

Klaipėdos KC vadovas Julius Buinickas informavo, kad buvo ne tik teikiamos suplanuotos akredituotos socialinės paslaugos, bet ir buvo organizuojami renginiai, susitikimai, išvykos. Centro komandai aktyviai talkino savanoriai.

Šiaulių KC vadovė Vilma Dapšauskienė nurodė, kad šiuo metu centre dirba 3 darbuotojai. Kaip ir kituose centruose, teikiamos akredituotos socialinės paslaugos, organizuojami renginiai bendruomenės nariams. Taip pat susitvarkyta vidinė dokumentacija ir priešgaisrinė sauga.

Panevėžio KC direktorė Otilija Kolodenskytė-Di Fazio informavo apie Panevėžio bendruomenei organizuotus edukacijos, kultūrinius renginius, išvažiuojamąsias ekskursijas bei pirmosios pagalbos mokymus darbuotojams. Vadovė pasiguodė, kad didelių nebiudžetinių išlaidų pareikalavo savivaldybės lieptas atlikti vamzdyno remontas.

„Akiračio redakcijos“ redaktorė Nijolė Krasniauskienė informavo apie sėkmingai 2025 m. išleistus 10 mėnraščių, tačiau nerimavo dėl kiek sumažėjusio prenumeratorių skaičiaus ir dėl to mažėjančių įstaigos pajamų.

Aptarta situacija dėl vadovo atitikimo pareigoms, kai įstaigai teikiant socialines paslaugas jis dar tik siekia aukštojo išsilavinimo.

Viešųjų įstaigų ataskaitos patvirtintos nurodant kiekvienam KC atlikti reikiamas korekcijas. Kiekvieną centro vadovą jo darbo rezultatų vertinimas pasieks vėliau, kai bus apibendrinti vertinimai ir surašytos rekomendacijos.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Maya de Wit: prezentacija Europos Parlamente, 2016.

Arūnas ir Maya EFSLI konferencijoje, 2013.

Dr. Maya de Wit: „Vertimo kokybė yra mūsų bendras tikslas“

Neseniai Lietuvoje lankėsi ir mokymus vedė dr. Maya de WIT. Tai gerai žinoma tarptautinės gestų kalbos vertėjų bendruomenės atstovė. Jos pavardė asocijuojasi su aukščiausiais vertimo standartais, akademiniu gyliu ir nenuilstama kova už kurčiųjų bendruomenės teises. Dėkojame garbiai viešniai, sutikusiai tapti pagrindine kovo leidinio pašnekove.

Asmeninio albumo nuotr.

Vertimas žodžiu gestų kalbos kabinoje JT Ženevoje, 2023.

Ponia Maya – ne tik praktikė, ji yra mokslininkė, kurios įžvalgos formuoja šiuolaikinę vertimo žodžiu praktiką. Ji yra apsigynusi daktaro disertaciją, kurioje gilinosi į gestų kalbos vertėjų darbo kokybę, standartus ir profesionalizaciją.

Kaip dėstytoja, M. de Wit dalijasi žiniomis su studentais ir jau dirbančiais profesionalais visame pasaulyje. Jos paskaitos apima ne tik vertimo techniką, bet ir etiką bei kognityvinius (pažintinius, susijusius su mąstymu) vertimo procesus.

Ji dirba aukščiausio lygio politinėje ir diplomatinėje arenoje: dažnai matoma verčianti tarptautinių institucijų susitikimuose, kaip Jungtinėse Tautose ar Europos Komisijoje, Europos Parlamente. Ji yra Tarptautinės konferencijų vertėjų asociacijos (AIIC) narė ir aktyviai prisidėjo prie Gestų kalbos vertėjų skyriaus veiklos, siekdama, kad ši profesija būtų pripažinta lygiomis teisėmis su sakytinių kalbų vertėjais.

Jos įtaka siekia toliau nei tiesioginis vertimas. Dr. M. de Wit ilgą laiką buvo aktyvi EFSLI (Europos gestų kalbos vertėjų forumo) narė ir prezidentė, kur formavo strategines gaires visai Europai. Ji konsultuoja vyriausybines ir nevyriausybines organizacijas apie prieinamumą ir tai, kaip užtikrinti kokybiškas paslaugas kurtiems asmenims tarptautiniame kontekste.

Mūsų pašnekovė savo veikla apjungia tris polius: gebėjimą preciziškai versti sudėtingą teisinį ar mokslinį turinį, gebėjimą pagrįsti vertimo procesus moksliškai ir advokaciją – nuolatinį priminimą visuomenei, kad gestų kalbos vertimas yra ne „pagalba“, o pamatinė žmogaus teisė į informaciją.

Jūsų profesinė karjera įkvepianti ir įspūdinga! Darbas JT, EP, EK, ET, WFD ir WASLI, EUD ir EFSLI ir jų pavaldume esančiose organizacijose, jų įgyvendinamuose projektuose, darbas aukštosiose mokyklose ir t. t. Cituoju: „Surengta daugiau nei 100 pristatymų ir seminarų Europoje ir už jos ribų.“ Tad tikras iššūkis Jus išsamiai pristatyti. Gal sutiktumėte mūsų skaitytojams prisistatyti pati? Ar esate tiesiogiai susijusi su kurčiųjų bendruomene?

Dėkoju už malonų pristatymą. Kurčiųjų gestų kalbą vartojančiose bendruomenėse visame pasaulyje, daugiausia Europoje, atlieku įvairius vaidmenis – dirbu vertėja, mokytoja, tyrėja ir konsultante. Tikiu glaudžiu bendradarbiavimu su visomis suinteresuotomis šalimis ir stengiuosi suteikti erdvės tiems, kurie turi mažiau galimybių būti išgirsti. Visa, ką darau, skirta gestų kalbos vertėjo profesijos stiprinimui.

Esu įsitikinusi, kad vertėjų profesionalėjimas sudaro sąlygas didesniam kurčiųjų dalyvavimui visuomenės gyvenime. Todėl skiriu savo laiką ir kompetencijas įvairiems komitetams bei pareigoms, kad gestų kalbos vertėjai būtų atstovaujami, galėtų bendradarbiauti ir palaikyti kurčiųjų atstovus. Anksčiau tai dariau eidama EFSLI prezidentės pareigas, būdama AIIC Sign Language Network koordinatore, o šiuo metu dirbu AIIC privačiojo sektoriaus grupėje bei ISO komitete.

Dabar vadovauju pirmajam kuriamam ISO standartui gestų kalbos vertėjams (17651-4), kuris skirtas jų darbo aplinkai reglamentuoti. Tai labai svarbus projektas, kurio sėkmės pagrindas – glaudus visų ekspertų bendradarbiavimas.

Pirmąją gestų kalbą išmokau būdama 21-erių. Neturiu kurčiųjų šeimos narių, tačiau turiu kurčiųjų draugų ir kolegų.

Jokia paslaptis – naujienų iš tarptautinės erdvės GK vertimo srityje stokojame. Gal pravertumėte langą į šiuo metu įgyvendinamas mūsų aptariamoje srityje iniciatyvas?

Tarptautinėse organizacijose, tokiose kaip Europos Sąjunga ar Jungtinės Tautos, gestų kalbos vertimo paslaugų poreikis nuolat auga. Šiuo metu dažniausiai prašoma vertimo į tarptautinius gestus, tačiau kartais reikalingos ir nacionalinės gestų kalbos.

Tokiose institucijose galioja specialūs susitarimai: kai tarptautinė organizacija samdo vertėjus, ji privalo laikytis susitarime nustatytų sąlygų – kiek vertėjų turi būti samdoma, kiek laiko jie gali dirbti, koks yra atlygis ir pan.

Paslaugų organizavimas gali skirtis priklausomai nuo institucijos. Pavyzdžiui, Briuselyje, kur įsikūrusi Europos kurčiųjų sąjunga (EUD), vertimo poreikis tarptautinėse organizacijose yra reguliarus ir didesnis nei, tarkime, Ženevoje ar Niujorke.

2023 m. M. de Wit suteiktas mokslų daktarės laipsnis.

Lietuvoje gestų kalbos vertėjams mokymus vedė mokslų daktarė **Maya de Wit**.
Maya sutiko skaitytojams papasakoti apie savo kaip tyrėjos, lektorės ir vertėjos darbą. Papasakojo apie siekį sutelkti vertėjų ir kurčiųjų organizacijas bendram tikslui – kad kokybė taptų svarbiausiu dalyku visose vertimo srityse.

Viename iš Jūsų tarptautinių įgyvendintų projektų minimas ir darbas apie technologijų įtaką vertimo srityje. Gerb. Maya, šiandieninėmis sąlygomis išmintingose rankose DI yra daugiau privalumas ar trūkumas?

Į šį klausimą nėra paprasta atsakyti. Manau, kad dirbtinį intelektą reikėtų taikyti atsargiai, tačiau jis neišvengiamai taps mūsų kasdienybės dalimi. Esu įsitikinusi, kad vertėjai turėtų mokytis dirbti su DI įvairiais būdais – pavyzdžiui, naudoti jį pasirengiant darbui, tikslinant terminiją ar akronimus (tai – termino, kurį sudaro keli sudėtiniai žodžiai, sutrumpinimas, panaudojant tų žodžių pirmąsias (kartais – ir kitas) raides – *red.*).

Svarbu glaudžiai bendradarbiauti su tarptautine kurčiųjų ir vertėjų bendruomene, kad galėtume vieni kitus palaikyti ir užtikrinti tinkamas DI naudojimo sąlygas.

Vis daugiau mus pasiekia neraminančių žinių iš užsienio dėl GK vertėjų trūkumo, dėl mažėjančio gestų kalbos vertimo specialybės studentų skaičiaus. Ar Jūsų, profesionalės akimis, situacija išties tokia sudėtinga, ar vis dėlto be reikalo dramatizuojame?

Situacija labai priklauso nuo šalies ir regiono. Kai kuriose šalyse susidomėjimas profesija išlieka didelis, netgi daugėja parengtų vertėjų. Kitose pranešama apie vertėjų trūkumą, nes vis daugiau kurčiųjų vaikų mokosi bendrojo ugdymo mokyklose – dažnai su vienu vertėju visai dienai arba savarankiškai integruojasi, neretai naudodami kochlearinius implantus.

Esminis klausimas – profesijos tvarumas. Gestų kalbos vertėjai rengiami kaip plataus profilio specialistai, gebantys dirbti bet kokiomis sąlygomis ir įvairiose situacijose. Vertimas – sudėtinga ir dažnai nuvertinama profesija. Ji reikalauja plataus kompetencijų spektro, nuolatinio kvalifikacijos atnaujinimo, sugebėjimo atlaikyti didelį kognityvinį ir fizinį krūvį bei nuolatinio etinių sprendimų priėmimo.

Didesnis visuomenės supratimas apie šiuos profesinius reikalavimus, taip pat geresnės darbo sąlygos ir adekvatus atlygis padėtų išlaikyti esamus specialistus ir pritraukti naujus.

Nuo 2006 m. ėjote EFSLI prezidentės pareigas. Tad turėjote galimybę stebėti pirmuosius LGKVA žingsnius EFSLI, WASLI sudėtyje. Kokie pokyčiai labiausiai krinta į akis lyginant lietuvių gestų kalbos vertėjų kvalifikacijos tobulinimo, vertimo kokybės, apimčių pokyčius tada ir dabar?

Per pastaruosius metus iš kolegų Arūno Bražinsko ir Ramunės Leonavičienės nuolat girdėjau apie naujus pokyčius Lietuvoje. Gestų kalbos vertėjų profesija Lietuvoje nuėjo ilgą kelią, ir mane labai nustebino dabartinis jos statusas bei teikiamų paslaugų lygis.

Vertėjų rengimas yra profesijos pagrindas. Labai svarbu, kad tokios studijų galimybės Lietuvoje būtų prieinamos ir kurtiesiems, ir girdintiesiems studentams.

Visoje Europoje pastebima tendencija: pirmiausia įgyjamas kurčiųjų studijų (Deaf Studies) bakalauro laipsnis, o vėliau – vertimo magistro kvalifikacija. Tai atitinka ir žodinių kalbų vertėjų rengimo modelį – pirmiausia įgyjama kalbos ir kultūros kompetencija, tik tada mokomasi vertimo.

LGKVC puslapyje Jūsų dviejų dienų seminaras pavadintas „Komandinis vertimas, vertimo strategijos ir technikos“. Kokie tikslai sudėti į šią lakonišką formuluotę?

Trumpai tariant, komandinis vertimas yra būtinas siekiant užtikrinti kokybišką paslaugą. Gebėjimas dirbti komandoje reikalauja savirefleksijos – vertėjas turi suvokti, ką jis gali pasiūlyti komandai ir kaip efektyviai bendradarbiauti.

Du vertėjus sujungti nepakanka – būtina išankstinė pasirengimo dirbti komanda stadija, strategijų ir bendradarbiavimo metodų aptarimas. Be to komanda neveiks sėkmingai. Todėl mokymai yra esminiai siekiant išmokti ir praktikuoti komandinio vertimo įgūdžius.

Mus pasiekia atsiliepimai iš užsienio, kad Lietuvoje įgyvendinama LGK vertimo politika verta ir pagyrų. Pvz., dėl neribojamų nemokamų LGK vertimo paslaugų visą parą. Vadinasi, ne visur Europoje vertimo paslaugos vienodai prieinamos?

Šiuo metu analizuoju savo Europos masto tyrimo apie gestų kalbos vertėjų profesijos statusą duomenis. Tyrimo rezultatai netrukus bus paskelbti, todėl kviečiu sekti publikaciją: *https://www.mayadewit.nl/european-study.* Joje bus pateikti išsamūs atsakymai į Jūsų klausimus.

Atskirose Europos šalyse egzistuoja privatus, valstybinis ir mišrus GK vertimo paslaugų teikimo modelis. Jūs daug kur vedėte seminarus. Galbūt, Jūsų akimis, kuris vienas iš šių modelių pasiteisina labiau nei kiti?

Viskas prasideda nuo kurčiojo teisės į vertėją. Nuo to, kaip ši teisė apibrėžiama, priklauso ir paslaugų organizavimo modelis.

Nyderlanduose kurtieji turi teisę į nustatytą vertimo valandų skaičių per metus. Jie gali pasirinkti – ar vertėją paskirs valstybės finansuojama agentūra, ar patys susiras vertėją. Ši pasirinkimo laisvė labai vertinama. Vertėjui atlyginimą moka valstybė, tačiau jis dirba pagal sutartį su kurčiuoju.

Tačiau kai kuriose srityse, pavyzdžiui, švietime, savarankiškas vertėjų organizavimas gali būti papildoma našta kurčiam studentui ir neigiamai paveikti jo gerovę.

Kokią netolimos GK vertėjų darbo ateities viziją įsivaizduotumėte?

Manau, kad būtina nuolat siekti bendradarbiavimo su visomis suinteresuotomis šalimis – tiek individualiai, tiek kolektyviai. Tik taip rasti sprendimai bus palaikomi plačios bendruomenės.

Turime išlikti atviri ir ieškoti bendrų sprendimų, kad galėtume teikti kuo aukštesnės kokybės vertimo paslaugas. Technologijos ir toliau vystysis, todėl turime mokytis jomis naudotis savo naudai.

Kokybė yra esminė vertybė visose mūsų veiklose. Jei ir toliau siekime aukščiausios kokybės, kartu būsime stipresni.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Kalbino Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
Į anglų kalbą ir iš jos vertė Lina JUOZAITIENĖ

S. Žirbos nuotr.

2025 m. deflimpinių prizininkų pagebimas Nacionalinėje sporto agentūroje.

Treniruotėje su Adrija Atgalaine.

Treneris L. Drazdauskas – apie 25 metus kurčiųjų sporte ir istorinį auksą

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Lietuvos kurčiųjų rinktinės treneriai sporto pasaulyje žinomi ne tik dėl jų auklėtinių pasiekimų. Jie patys yra asmenybės, netolimoje praeityje garsinę Lietuvą, atsidavusiai tarnaujantys jai šiandien ir vertinami bei mylimi kurčiųjų sporto bendruomenės. **Laimis DRAZDAUSKAS** – ilgametis kurčiųjų orientacininkų rinktinės treneris, yra viena iš tokių asmenybių. Šiame straipsnyje pašnekovas pasakoja apie savo sportinę karjerą, jos sąsajas su savo tiesioginėmis pareigomis ir kurčiųjų trenerio darbą.

Laimis Drazdauskas.

Sportininko karjera: yra kuo didžiuotis

L. Drazdauskas į šią sporto šaką atėjo būdamas 15-os metų. Treniruojamas tuomet vienos pajėgiausių Sovietų Sąjungoje trenerės, gana greitai, per maždaug 4–5 metus prasibrovė į elito gretas. Daugiau kaip 10 metų priklausė nacionalinei Lietuvos orientacininkų rinktinei. Per savo karjerą 10 kartų tapo Lietuvos orientavimosi slidėmis čempionu ir kartą orientavimosi kalnų dviračiais čempionu. Per 40 kartų (!) buvo Lietuvos čempionatų prizininku elito grupėje. Aukščiausia iškovota vieta orientavimosi slidėmis rungtyje pasaulyje – aštunta.

Mūsų herojus buvo puikus bėgikas. Sportinės karjeros piko metais 10 km bėgdavo per 31,09 min. Kaip pats teigia, toks rezultatas – ir dabar ne vienam Lietuvos lengvaatlečiui tebėra siektinas.

„Tai „sportas mąstantiems“, kur fizinė ištvermė susitinka su aštriu protu“, – taip internete pristatoma orientavimosi sporto šaka. Apie orientavimosi slidėmis rungtį rašoma: „Ši šaka reikalauja neįtikėtino fizinio pasirengimo ir gebėjimo žaibiškai priimti sprendimus čiuožiant dideliu greičiu.“ Dar „ekstremalesnis“ orientavimosi kalnų dviračiais rungties pristatymas: „Čia greitis yra didžiausias, o klaidų kaina – aukščiausia.“

Treneris iki šiol rūpinasi savo fizine forma, dalyvauja veteranų varžybose. Teigia, kad sportavimo privalumus vis iš naujo įvertina susitikęs su buvusiais bendramoksliais. „Nesportuojantys buvę klasės draugai akivaizdžiai atrodo maždaug 10 metų vyresni. Vadinasi, sportuoti apsimoka, – reziumuoja. – Taigi, linkėčiau kiekvienam turėti mėgstamą sporto šaką ir ją praktikuoti.“

Profesinė karjera: kova su blogiu

Mūsų herojus turi sporto trenerio ir kūno kultūros mokytojo diplomą, bet jau daugiau kaip 20 metų dirba Vadovybės apsaugos tarnyboje, dabar yra Sprogmenų paieškos ir išminavimo skyriaus vyriausiasis agentas, viršininko pavaduotojas. „Jei kas man būtų pasakęs, kad tapsiu išminuotoju, būčiau tik pasijuokęs“, – tikina.

Tačiau gyvenimas – toks ypatingas nuotykis, kad kartais pranoksta drąsiausias fantazijas. Prieš 26 metus trenerio atlyginimas buvo kuklus, o L. Drazdauskas jau turėjo galvoti, kaip išmaitinti ne tik save, bet ir savo jauną šeimą. Perskaitė skelbimą, kad Vadovybės apsaugos departamentas (ankstesnis įstaigos pavadinimas) skelbia konkursą į prezidento Valdo Adamkaus apsaugos komandą, ir pateikė savo kandidatūrą.

Mūsų straipsnio herojaus darbas – su slaptumo žyma, todėl tepasako: „Parašykite, kad mūsų darbas – neleisti blogiems dalykams įvykti.“ Tiesa, jau 5-eri metai, kai pats L. Drazdauskas nebėra eilinis išminuotojas. Jis – vadovaujantis pareigūnas, atsakingas už mokymus: saugos tarnybų, oro uosto darbuotojų, šaulių sąjungos. Supažindina juos su teroro grėsmėmis ir moko nuo jų apsisaugoti. „Taigi, diplomo visai nepadėjau į šalį, – teigia. – Lietuvos edukologijos universitete įgytos andragogikos (suaugusiųjų mokymas) žinios reikalingos ir šiame darbe.“

Pašnekovas pasakoja, kad ir pats nuolat mokosi, yra baigęs daugybę kursų, išklausęs seminarų. Kasmet darbe taip pat tikrinami jo savigynos, šaudymo gebėjimai, laiko fizinius normatyvus. Taigi, visose gyvenimo srityse mūsų herojui nuolat reikia demonstruoti gerą fizinę formą, kognityvinius gebėjimus ir greitą reakciją. Teiraujamės – kai profesinė karjera daugybę metų yra tarsi vaikščiojimas dideliame aukštyje lynu be apsaugų ir panašios yra praktikuojamos sporto rungtys, kas padeda ištverti psichologiškai?

Šeimos palaikymas – esminis sėkmės dėmuo

„Įtampas valdyti padeda praktikuojama meditacija, atitinkamos literatūros skaitymas, sportas“, – atvirauja. O apie svarbiausiąją savigydos priemonę sako: „Paprastai šalia stipraus žmogaus yra dar stipresnis žmogus.“ Šiuos pagarbos ir dėkingumo žodžius vyras skiria savo žmonai. Kol jis sportavo, treniravo kurčiuosius ir dirbo neslūgstančios įtampos darbą, sutuoktinė kūrė ir kuria psichologinę užuovėją šeimai, prisiėmė didesnę vaikų auginimo naštą. „Jei šeimoje nėra palaikymo ir supratimo, manau, kažin ko gyvenime nepasieksi“, – svarsto pašnekovas.

Trenerio karjeros pradžioje p. Laimis dirbo Filaretų g. Vilniuje įsikūrusiame Lietuvos jau-

Laimis Drazdauskas 25 metus treniruoja kurčiuosius orientacininkus, daug metų yra nacionalinės komandos treneris. Laimis Drazdauskas ne tik pagal išsilavinimą yra treneris, bet ir pats buvęs garsus Lietuvoje ir pasaulyje orientacininkas. Jo auklėtiniai iš 2025 metų kurčiųjų žaidynių Tokijuje parvežė 5 medalius: po vieną aukso ir sidabro, tris – bronzos.

nimo turizmo centre (dabar centras yra kitu adresu – *red.*), vedė orientavimosi būrelį. Vienąkart jį susirado kurčiasis krepšininkas ir pradėjo kalbinti priimti treniruotis ir kurčiuosius. Taip prasidėjo jo pažintis su kurčiųjų bendruomene. Tiesa, iš pat pradžių komunikacija buvo kiek sudėtinga: teko susirašinėti rašteliais.

Tuo metu žmona Jūratė dirbo toje pat gatvėje esančiame LKNUC matematikos ir informatikos mokytoja (dabar dirba kitur – *red.*). Kadangi Drazdauskai yra komanda, žmona padėjo vyrui mokytis gestų kalbos.

Gestų kalbos pramokusios ir abi Drazdauskų dukros. Šiandien jau atskirai nuo tėvų gyvenančios merginos (tik 15-metis sūnus dar nepaliko šeimos lizdo) taip pat yra pajėgios orientacininkės, atskirais etapais priklaususios Lietuvos nacionalinei rinktinei. Tėtis kartais joms ir kitiems girdintiesiems organizuodavo bendras su kurčiaisiais treniruotes, taip jos pradėjo bendrauti gestų kalba.

Psichologinis atsparumas – kaip jo pasiekti?

Patyręs ir visko matęs treneris vis dar nepaliauja stebėtis, kad, varžydamiesi su girdinčiųjų rinktinės nariais (į Lietuvos girdinčiųjų rinktinę buvo patekę arba šiuo metu yra trenerio auklėtiniai Vytautas Remeika, Vytautas Songinas, Adrija Atgalainė (Kulbokaitė), Gedvilė Diržiūtė – *red.*), kurtieji atsipalaiduoja ir, nesitikėdami laimėti, kartais demonstruoja geresnius rezultatus nei kurčiųjų varžybose.

Tarptautinėse varžybose su negalios bičiuliais lietuviams kartais didesniu iššūkiu tampa ne įgūdžiai, bet nesuvaldomas jaudulys. Anot L. Drazdausko, tai rimta problema, ne taip retai pajėgius sportininkus paliekanti be medalių. O jis pats, kaip treneris, juk nėra profesionalus psichologas: vieniems geba padėti, o kitiems taip ir neranda tinkamo pagalbos modelio. Mena tik vieną buvusį auklėtinį Vytautą Remeiką, mokėjusį „užsiprogramuoti“ pagal trenerio nurodymus: esą pasakydavo „eik miegoti“ ir vaikinas jau po 2 minučių būdavo Morfejaus glėbyje (graikų mitologijoje sapnų karalystės dievas).

„Mums būtina išsiugdyti psichologą, išmanantį apie orientavimosi sportą ir mokantį gestų kalbą“, – reziumuoja pašnekovas ir neslepia, kad tam tikras viltis ateityje sieja ir su viena iš dukterų, Brigita, Lietuvos sveikatos universitete studijuojančią psichologiją. Taigi, dėl kurčiųjų treneris, atrodo, ir vėl pasirengęs „mobilizuoti“ savo šeimą.

Auklėtiniai

2025 m. deflimpiadoje Lietuvos rinktinė pelnė 10 medalių ir lygiai pusę: po vieną aukso ir sidabro ir tris bronzos – iškovojo orientacininkai. Ir tai ne atsitiktinė sėkmė: L. Drazdausko treniruojami sportininkai iš įvairaus rango tarptautinių varžybų retai kada grįžta be apdovanojimų.

Treneris mintimis pirmiausiai grįžiasi į praeitį. Šiltai atsiliepia apie pergales skynusius auklėtinius Vytautą Remeiką, Vytautą Songiną. Šie vyrai yra tapę deflimpiniais čempionais. Treneris džiaugiasi jų pasiekimų įvertinimu: pagal Sporto įstatymą jie, baigę sportinę karjerą, dabar gauna sportininko rentą. Pašnekovas apgailestauja, kad šiek tiek sportinės sėkmės iki tokio rezultato pritrūko Rasai Songinei. Tačiau dabar ji – dviejų nuostabių vaikų mama, ir tai taip pat labai džiugina. Jei dėl ko treneris apgailestauja, tai tik kad Songinų vaikai nepasekė tėvų pėdomis.

Nemažas viltis strategas siejo su Sandra Katinaite, bet vienu metu savo treneriu mergina pasirinko Tomą Kuzminskį (garsiausią mūsų orientacininką, dabar jau sporto veteraną), kažkas jųdviejų tandeme „nesuveikė“ ir jos žvaigždė tyliai užgeso. Nesulaukė savo žvaigždžių valandos sporte ir auklėtinės Laura Navikaitė, Meda Mangevičiūtė, pasitraukė anksčiau.

Apie dabartinę rinktinę treneris sako kaip yra: stipri komanda, bet dažniau geriausius rezultatus demonstruoja komandinėje įskaitoje, o asmeniniai aukščiausios prabos medaliai ima ir kartais išsprūsta iš rankų. Todėl ypač malonia išimtimi tapo 2025 m. Gedvilės Diržiūtės deflimpinis auksas ilgosios trasos rungtyje. Tai pirmas kartas Lietuvos kurčiųjų orientavimosi sporto istorijoje, kai lietuvė moteris tapo čempione.

Į deflimpiadą Japonijoje, bendru LKSK ir rinktinės trenerio sprendimu, vyko geriausius rezultatus per kontrolines varžybas pademonstravę sportininkai. Ypač atkakli kova dėl deflimpinių kelialapių vyko tarp moterų komandos narių. Galų gale paaiškėjo, kad į Tokiją vyksta Judita Volungevičienė, Adrija Atgalainė ir G. Diržiūtė. Per plauką namuose liko Viltė Kanapickaitė, kuri, pašnekovo nuomone, yra panašaus pajėgumo kaip ir Judita, o Adrija su Gedvile turi daugiau patirties ir yra kiek pajėgesnės fiziškai ir techniškai sportininkės.

Turėjo už ką treneris pagirti visus Tokijo deflimpiados prizininkus, jie visi padarė, ką gali: Mikalojus Makutėnas, Rokas Koveckis, A. Atgalainė, G. Diržiūtė. Gal tik Adrijai esą nepavyko pademonstruoti tikro savo pajėgumo, o gal pritrūko sėkmės. Tačiau L. Drazdauskas tiki savo auklėtine: asmeninių medalių dar bus. Taip pat pastebėjo, kad klaipėdiečiui Rokui jis yra rinktinės treneris, o vaikino asmeninis treneris uostamiestyje, kur jis gyvena, yra Ričardas Tėvelis.

L. Drazdauskas įsitikinęs: rinktinė pajėgi dabar ir turi potencialo ateičiai, nepaisant kai kurių sportininkų gana brandaus amžiaus, sveikatos būklės. Treneris pripažįsta, jog derėtų daugiau dėmesio skirti dabartinių orientacininkų pamainai ruošti, bet kadangi su kiekvienu sportininku darbas individualus, ne visada laiko ir energijos užtenka.

Aptariame orientavimosi sporto šakos specifiką: joje esą daug jėgos pratimų, šuoliukų, bėgioti reikia bet kokiu oru ir bet kokiu reljefu, reikalingos tam tikros nelengvai išsiugdomos charakterio savybės ir kt. Ir treniruočių bei varžybų tvarkaraštis lietuvių įtemptas: juk ne juokas – per sezoną būna apie 50 startų.

Tačiau akivaizdu: dabartinė kurčiųjų orientacininkų komanda, na, bent didžiuma jos narių, ir jai vadovaujantis treneris L. Drazdauskas pasirengę šiems iššūkiams ir vėl alksta pergalių. Šiemet bus net 2 progos alkį numalšinti: vyks Europos kurčiųjų jaunimo čempionatas Vokietijoje, vėliau Lietuvos nacionalinė orientacininkų rinktinė varžysis Graikijoje. O prieš tai laukia treniruočių maratonas ir sporto stovyklos.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Treniruočių stovykloje Švedijoje, Salene, 2023.

Treneris ir deflimpinė č. G. Diržiūtė.

LKSK archyvo nuotr.

Žaidynių Brazilijoje sidabro laimėtojai, 2024.

orienteering.lt

V. Lukošiūtės nuotr.

Scenoje – atlikėjas, kūrybinės projekto idėjos autorius Dominykas Vaitiekūnas.

Autorės nuotr.

Estijos kurčiųjų asociacijos prezidentė Sirle Papp.

Kovo 7-osios vakaras: „Plakančią širdį paverskime gestu“

Kaip norėtume, kad visa Lietuva turėtų galimybę išgyventi tai, ką kovo 7-ąją patyrė susirinkusieji Vilniaus muzikiniame salone „Tamsta“: didelį malonumą, pasididžiavimą kurčiųjų bendruomene ir bendrystę nepaisant skirtingų kultūrų. Tąkart projekto „Mes taip nesitarėm“ kūrybinė komanda šventė savo 6 metų sukaktį, pristatė unikalų audiovizualinį albumą ir dovanojo gyvo garso ir vaizdo koncertą. Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Prieš 6 metus dainininkas Dominykas Vaitiekūnas kartu su kurčiaisiais susibūrė į komandą ir pradėjo vykdyti projektą „Mes taip nesitarėm“. Sukūrė dainų gestų kalba, gestų kalbos literatūros kūrinių. Šiemet kovą muzikiniame klube „Tamsta“ atlikėjai surengė koncertą. Kiek anksčiau atlikėjai išleido vaizdo ir garso muzikinį albumą su 15 kūrinių, vinilinę plokštelę. Kūrinius galima rasti LRT mediatekoje, pasiklausyti „Youtube“ ir „Spotify“ internetinėse platformose.

Gyvo garso ir vaizdo koncertas

Koncerto programą sudarė dainos, sukurtos gestų kalba ir pritaikytos atlikti lietuviškai, vizualinio vernakulo (VV) bei gestų kalbos literatūros kūriniai. Teigiama, kad projektas buvo pirmieji kurčiųjų bandymai kurti dainų tekstus gestų kalba. Kurtieji atlikėjai ir muzikos grupė sunkiai įmanomus dalykus pavertė tikrove: kiekviena daina buvo atliekama dviem kalbomis, kurios „vadovavosi“ savo gramatikos taisyklėmis, naudojo tik joms būdingas menines metaforas, bet draugiškai išsiteko tame pačiame muzikos ritme.

Dauguma kūrinių, be savo meninio krūvio, savyje talpino žinutę, kurių turinys laužė stereotipus ir griovė mitus (pastaruosius ypač įtaigiai kūriniu „Šokio ritmu“). „Jei angliškai kalbėsi – mes girdėt nepradėsim, / ir negirdėsim, jeigu rėksi ar losi“, – dainos „Mes palieskim“ žodžiais tikino atlikėjai. Ir siuntė kūrybinę „instrukciją“, kaip susikalbėti: „...bet jei kalbėsi gestais – mes tau paplosim“ ir „Nebijok bendraut. / Nebijok prieit. / Nebijok parašyt..../ Akių kontaktą išlaikyt.“

Pasirodymo programoje tilpo pasakojimas apie 1880 m. Milano kongreso sprendimą, daugiau kaip 120 metų atėmusį iš kurčiųjų savastį – gestų kalbą švietime. Savo skausmą jie liejo vizualinio vernakulo (VV) kūriniu „Genocidas“. Žinia, VV nėra verčiamas į jokią kalbą, tad tai buvo vienintelis kūrinys, kurio žiūrovai buvo kviečiami klausytis kūnu ir širdimi.

Gestakalbiai atlikėjai prusino publiką, iškėlę plakatą: „Kai žmonės klausosi, jie klausosi visu kūnu“, o D. Vaitiekūnas žiūrovus, kurių dauguma buvo girdintieji, ragino išpūsti išdalytus balionus ir paragauti muzikos skonio kitaip, per delnais jaučiamą vibraciją.

Kiekviename kūrinyje buvo tiek prasmių ir tiek gylių, kad juos sau atverti reikėtų ne vieno vakaro „Tamstos“ klube. Skambėjo „Kalkė“ – čia apie popieriaus kalkę ar gestų kalbos „kalkę“?; „Vidury“ – tad visgi kur neprigirdinčiųjų vieta ir kur jiems pritapti? Ir kt.

Ir galbūt kovos 7-osios vakaras bent kurį nors dalyvį privers susimąstyti, kad gestų kalbos deprivacija – tai ne šeimos padarytas pasirinkimas, bet šviesos užgesinimas kurčio žmogaus viduje.

Dainos „Enemy“ ir „Dance Bitch“ nuskambėjo tarptautiniais gestais, iš kurių pirmojoje gestakalbiai klausė, kas yra „priešas“ – aš ar tu?. .

O daina „Nenoriu pasent“ buvo unikali net unikalaus kūrybinio vakaro fone. D. Vaitiekūnas vėliau pasakys, kad tai – autobiografinis kūrinys, kurio pavadinimas gimė iš realiai ištartos būsimo atlikėjo frazės. Šios dainos „atributas“ – raudonas akordeonas, 50 metų saugantis kurčio atlikėjo sapnus, tą vakarą su juo „bendravo“ scenoje.

Vakarą vainikavo „Lopšinė“. Tai daina simbolis, nes, kaip sakė solenizantai, nuo jos ir prasidėjo projektas „Mes taip nesitarėm“. O gal vis dėlto derėtų sakyti, kad paskutinis vakaro kūrinys buvo „Mes palieskim“ dainos priedainis? Kurį visą vakarą kantriai publiką gestais atlikti mokė Paulius, kol galų gale ji suskambėjo šimtu rankų.

Kūrybinės komandos sudėtis

Tą vakarą savo kūrybą parodė gestų kalbos literatūros kūrėjai Arūnas Bražinskas, Arnoldas Matulis, Justina Čiplytė, gestais dainuojantys atlikėjai Gabija Varenkevičiūtė, Paulius Jurjonas, Rūta Mingailaitė, Arnas Dambrauskas, Vilius Glušokas, Šarūnas Zdanavičius, Erika Slabadienė ir Adas Aužbikavičius. Aldona Kvaselytė savo kolegas palaikė būdama salėje. Dar du svarbūs komandos nariai: Nina Šamakova ir Lea Milašauskė – negalėjo atvykti.

Muzikos grupės nariai: dainininkas Dominykas Vaitiekūnas, klavišininkė Austėja Marija Kimbartaitė, būgnininkas Martynas Stoškus, gitaristas Matas Ričkus.

V. Lukošiūtės FB nuotr.

Renginio akimirkos.

Svarbūs žmonės užkulisiuose: muzikos prodiuseris Jokūbas Tulaba, garso inžinierius Mantas Tamulionis, prodiuseriai Domantė Tirylytė ir Giedrius Petkevičius, komunikacijos specialistės Živilė Brazė ir Fausta Junelytė.

Kūrybinės idėjos autorius ir komandos siela D. Vaitiekūnas padėkos žodžius skyrė užsienio lektoriams, auginusiems Lietuvos gestakalbių profesionalumą: Signmarkui ir Debbie Z. Rennie. Taip pat savo linkėjimus siuntė nuolat projektui talkinusiai LGK literatūros tyrėjai, mokslininkei Anželikai Teresei ir dar daugeliui kitų.

Projektą finansuoja: Lietuvos kultūros taryba, „Nordisk kulturkontakt“, Vilniaus miesto savivaldybė, LATGA ir AGATA. Projekto partneris: Lietuvos kurčiųjų draugija.

Svečiai iš Baltijos šalių

Esame dėkingi Lietuvos kurčiųjų draugijos prezidentei Vaidai Lukošiūtei, pašnabždėjusiai, jog koncertą stebi Latvijos ir Estijos kurčiųjų asociacijų atstovai.

Visai šalimais prie staliuko sėdėjusios Estijos kurčiųjų asociacijos prezidentės Sirle Papp paprašėme pasidalinti įspūdžiais iš renginio. Ji sakė: „Estijoje kurčiųjų kūrybinis bendruomenės narių aktyvumas mažas. O dabar atvykau į Lietuvą ir savo akimis pamačiau renginį, apie kurį vienu žodžiu galiu pasakyti: nepakartojama! Kurtieji ir girdintieji pilnai įsitraukę ir nėra jokios atskirties. Į Estiją grįžusi turėsiu kuo pasidalinti su kurčiųjų bendruomene, kilo idėjų.“

Kartu su LKD lydere Vaida renginį stebėjo ir Lietuvos negalios organizacijų forumo prezidentė Indrė Širvinskaitė.

Audiovizualinis muzikinis albumas

Su projektu „Mes taip nesitarėm“ kurčiųjų kultūriniame gyvenime sietina daug pirmų kartų.

2026 m. vasarį pasirodė unikalus muzikinis leidinys tokiu pat pavadinimu – „Mes taip nesitarėm“. Tai pirmasis audiovizualinis albumas Lietuvos istorijoje. Jis yra skirtas mišriai auditorijai: ir kalbantiems lietuvių gestų kalba, ir lietuvių žodine kalba, ir muzikos mylėtojams. Leidinį sudaro 15 kūrinių.

LRT mediatekoje galima išvysti audiovizualinę „Mes taip nesitarėm“ leidinio dalį – 9 kūrinius, nufilmuotus operatoriaus Vytauto Katkaus ir režisierės Virginijos Vareikytės suburtos komandos. Taip pat albumo jau galima klausytis muzikos pasiklausymo platformose „YouTube“ ir „Spotify“.

Albumas taip pat pasirodė riboto tiražo fiziniu formatu, kurio vienoje pusėje – vinilinė plokštelė, kitoje – knygelė su aktyviomis nuorodomis į filmuotus kūrinius gestų kalba. Vinilinių plokštelių buvo galima įsigyti šiųmetėje knygų mugėje LITEXPO, o dar likę egzemplioriai buvo parduoti kovo 7 d. gyvos muzikos koncerte.

Dar viena džiugi žinia: koncerto išvakarėse kurtieji autoriai ir atlikėjai tapo asociacijų LATGA ir AGATA nariais. Nuo šiol šios dvi organizacijos gina jų interesus: rūpinasi jų teisėmis, finansine grąža už kūrinių viešinimą bei kūrybos apsauga.

Projektas susilaukė pripažinimo

VšĮ „Liūdni slibinai“ vadovas, dainininkas ir aktorius Dominykas Vaitiekūnas 2020 m., per pačią pandemiją, apsilankė LKD ir išdėstė savo meninę viziją. Per 6 metus ji tapo solidžiu projektu. Visą tą laiką kūrybinė komanda kaupė potencialą, kūrė naujus kūrinius, kartas nuo karo džiugino mus savo pasirodymais ir leido stebėti, kaip ši iniciatyva auga ir skleidžiasi.

2025 m. „Mes taip nesitarėm“ parodė tris patirtinius audiovizualinius pasirodymus bei dalyvavo Vilniaus tarptautiniame teatro festivalyje „Sirenos“.

2024 m. projekto iniciatorius, muzikantas, aktorius Dominykas Vaitiekūnas už šį projektą pelnė Boriso Dauguviečio auskarą bei Kultūros ministerijos premiją už geriausias 2024 m. kultūrinės edukacijos veiklas.

Šiandien kolektyvas skuba išaugti meno mėgėjų rūbą. Jau porą metų, kai telkiasi mesti iššūkį: „Kurčiasis – profesionalus atlikėjas: kaip to pasiekti?“

Taip pat jau svarsto apie naują programą ir tikisi savo kūrybą pristatyti užsienio publikai.

Belieka kūrybinei komandai palinkėti išpildyti visus savo sumanymus.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

E. Cifra: „Kurčiųjų kultūra visur panaši, skiriasi aplinkybės“

Ankstyvas sekmadienio rytas. Priešais prisėda pusamžis vyras. Malonus veidas, paprasti drabužiai. „Į Lietuvą atvykau kaip vizualinių kurčiųjų menų treneris“, – kukliai prisistato. Tegu kuklumas nesuklaidina: priešais sėdi viena ryškiausių Europos figūrų šiuolaikinėje kurčiųjų kultūroje, vizualinio vernakulo (VV) meistras **Erwanas CIFRA** iš Prancūzijos.

Parengė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Erwanas Cifra iš Prancūzijos.

Profesinis kelias

E. Cifra gimė Nansi (Nancy) mieste, Prancūzijoje. Augo dvikalbėje aplinkoje, kurioje natūraliai derėjo prancūzų gestų kalba ir rašytinė prancūzų kalba. Tai suteikė berniukui tvirtą pamatą suprasti kalbos struktūras ir jų vizualines galimybes.

Nuo pat vaikystės Erwanas žavėjosi vizualiniu pasauliu: kinu, komiksais, 3D animacija, vaizdo žaidimais ir manga. (Manga – japoniški komiksai, arba grafinės novelės.) Šie pomėgiai vėliau tapo jo unikalaus vizualinio vernakulo (VV) kūrinių stiliaus pagrindu.

→

E. Cifra: „Kurčiųjų kultūra visur panaši, skiriasi aplinkybės“

Lietuvoje viešėjo patyręs gestų kalbos poezijos ir vizualinio vernakulo (VV) kūrėjas ir mokytojas **Erwanas Cifra**. Jis mokė lietuvius kurčiuosius kurti gestų kalbos literatūros kūrinius ir VV. VV – tai vaidinimas kūnu ir minties perteikimas rankų judesiais ir formomis nevartojant gestų.

Erwanas nėra tik scenos menininkas. Jis turi solidžią techninę patirtį. Daugiau nei 15 metų dirbo audiovizualinės produkcijos, vaizdo montavimo, dizaino ir interneto animacijos srityse. Šios žinios leidžia jam į VV žiūrėti per „kameros objektyvą“, net kai jis stovi scenoje be jokios įrangos.

Prieš tapdamas VV žvaigžde, jis ilgą laiką mokė girdinčiuosius prancūzų gestų kalbos, todėl puikiai išmano metodiką, kaip aiškiai perteikti vizualią informaciją.

Taip pat aktyviai dėsto gestų kalbos literatūrą ir VV techniką. Yra vienas iš nedaugelio kurčiųjų pasaulio atstovų, kurio seminarų laukiama visame pasaulyje (pavyzdžiui, „Clin d'Oeil“ festivalyje Prancūzijoje). Jo surengtų mokymų gimtinėje ir užsienyje tiek daug, kad, kaip teigia pats lektorius, ši veikla užtikrina jam pragyvenimą. E. Cifra taip pat yra sukūręs nuotolinio mokymo platformą ir kasmet joje tarptautinei auditorijai veda vebinarus (interneto seminarai).

Mūsų herojus laisvai bendrauja ne tik prancūzų, bet ir lenkų, rusų, lietuvių gestų kalba, tarptautiniais gestais. Jo ryšys su Lietuva nėra atsitiktinis – jis ne kartą lankėsi mūsų šalyje, vedė mokymus Lietuvos kurčiųjų bendruomenei, jo vardas čia gerai žinomas.

Kūryba

E. Cifros scenos menų mokytoju tapo garsus prancūzų kurčiasis aktorius Simon Attia. Perėmęs pamatines žinias, Erwanas sukūrė savo „modernųjį VV“, kuriame derinamas klasikinis gestas su greitu, kinematografišku veiksmo filmų ar vaizdo žaidimų ritmu.

Erwanas yra ištobulinęs techniką, kuri leidžia pasakoti istorijas be žodžių, naudoja tik kūno plastiką ir veido mimiką. Jo pasirodymai dažnai primena „gyvąjį kiną“, kur jis vienas pats „sumontuoja“ kadrus, keičia perspektyvas ir vaizduoja kelis veikėjus vienu metu. Menininkas gali akimirksniu tapti milžinu arba maža skruzdėle.

Apsilankyti jo interneto puslapyje verta vien dėl to, kad pamatytumėte, kaip atlikėjas valdo savo kūną ir erdvę. Ypač imponuoja, kaip jis scenoje keičia kameros rakursus: imituoja priartinimus, panoraminius vaizdus, sulėtina vaizdą. Tai laikoma jo firminiu gebėjimu. Ypatinga ir tai, kaip jis įasmenina daiktus (pvz., duris ar automobilį). Tarsi vaizduotei nebūtų ribų.

Jo darbai pasižymi humoru, preciziškumu (tiksliu atlikimu) ir gebėjimu perteikti sudėtingas emocijas ar veiksmo scenas itin detaliai, todėl jo menas yra suprantamas visiems, nepriklausomai nuo to, ar jie moka konkrečią gestų kalbą.

Vienas ambicingiausių jo kūrinių – solo spektaklis „2080: Kas nužudė gestų kalbą?“ (2080: Who killed Sign Language?). Tai futuristinė istorija (istorija iš ateities) apie pasaulį, kuriame technologijos (mikroschemos) išnaikino kurtumą ir pačią gestų kalbą. Bet taip yra iki tol, kol paslaptingas bėglys randa senovinius artefaktus (DVD, knygas) ir bando susigrąžinti prarastą kultūrą. 2019 m. ši pjesė laimėjo du apdovanojimus (už geriausią scenarijų ir geriausio aktoriaus) tarptautiniame gestų festivalyje „Teritorija“ Maskvoje.

Pusvalandžio trukmės interviu

Garbus svečias sutiko atsakyti į „Akiračio“ klausimus. Tačiau laiko iki poezijos dirbtuvių pradžios buvo telikęs pusvalandis, daug neaptarto liko kitiems pokalbiams.

Ar galėtumėte paaiškinti apie VV išskirtinumą taip paprastai, kad suprastų ne tik kurčiųjų meno žanrų žinovai, bet visi skaitytojai?

Atskirti išties paprasta. Jei kurčiųjų poezija ar literatūra remiasi gestų kalba ir galbūt žodžiais, tai VV kūriniuose gestai yra nevartojami. Mintys ir idėjos perteikiamos vien naudojant kūno kalbą, plaštakų formas. Ir VV kūriniai niekada neverčiami nei į gestų kalbą, nei į žodinę kalbą. Iš atlikėjo reikalaujama tokios vaidybos, kad kūrinį suprastų ir girdintieji, ir kurtieji bet kurioje pasaulio šalyje. Taigi, skirtumas nuo kitų žanrų – jokio gestų vartojimo.

Kiek žinome, VV yra dar jaunas meno žanras. Kas ir kada jį sukūrė?

Vizualinio vernakulo (angl. *Visual Vernacular*, arba VV) žanrą sukūrė ir išpopuliarino kurčiasis JAV aktorius, režisierius bei poetas Bernardas Braggas (1928–2018). Nors kurtieji bendruomenėse panašius vizualius pasakojimo elementus naudojo seniai, B. Braggas šį terminą sugalvojo ir kaip savarankišką meno formą išplėtojo XX a. 7-ajame dešimtmetyje (apie 1960–1967 m.).

1956 m. San Franciske B. Braggas pamatė garsaus prancūzų mimo Marcelio Marceau pasirodymą. Sužavėtas, kad pantomima gali papasakoti sudėtingas istorijas be žodžių, jis vėliau studijavo pas M. Marceau Prancūzijoje.

Sugrįžęs į JAV, Braggas apjungė klasikinę pantomimą su gestų kalbos elementais ir kino montavimo principais (artimas planas, sulėtintas vaizdas, kameros rakursų (kampų) kaita kūno judesiais). Taip gimė tai, ką jis pavadino „vizualiniu vernakulu“.

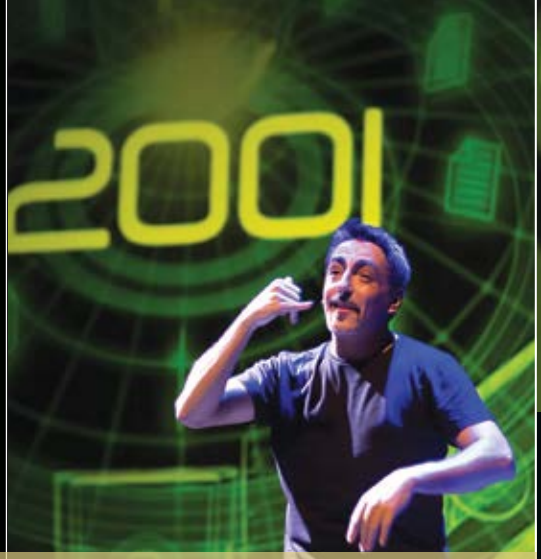
E. Cifra – pasaulyje pripažintas menininkas, vizualinių kurčiųjų menų treneris.

Iš FB.

E. Cifros scenos meistrystė sužavėjo daugybės pasaulio šalių žiūrovus.

Nors pradininkas yra amerikietis, Europoje šį žanrą itin ištobulino ir išpopuliarino Italijos kurčiųjų meno meistras Giuseppe Giuranna. Jis laikomas vienu svarbiausių VV pedagogų, padėjusių šiam žanrui tapti tarptautiniu reiškiniu, suprantamu bet kurios tautybės žmogui, nes VV nereikalauja konkrečios kalbos mokėjimo.

Lietuvoje lankotės ne pirmą kartą. Tikriausiai susidarėte nuomonę apie kurčiųjų kultūros ir meno skirtumus Prancūzijoje ir Lietuvoje?

Visam pasaulyje kurčiųjų kultūra panaši, bet situacija skirtinga. Pvz., Prancūzijoje, jeigu tik kas netinka, ir kurtieji, ir girdintieji išeina į gatves, laisvai ir drąsiai reiškia savo poziciją. Lietuviai tylesni, ramesni. Ilgai lūkuriuoja, kenčia.

Lietuviai kol kas neturi profesionalaus kurčiųjų teatro ir atlikėjų, mažiau įvairių klubų, grupių pagal interesus. Prancūzijoje yra apie 1000 asociacijų, į kurias kurtieji telkiasi pagal interesų grupes, tam tikras sritis, amžių. Paryžiuje veikia garsus, visame pasaulyje žinomas kurčiųjų teatras – *International Visual Theatre* (IVT).

Mano tėvynėje labai stipri kurčiųjų bendruomenė ir labai stipri prancūzų gestų kalba. Rytų Europoje, turiu pripažinti, dar juntama sovietinės kultūros įtaka, paraleliai su gestų kalba egzistuoja „kalkinis stilius“, imituojamosios dainos.

Prancūzai ypač aštriai pasisako prieš „kalkinį stilių“, jie labai gerbia savo kurčiųjų kultūrą. Jei Paryžiuje pradėtumėte imituoti sakytinės kalbos dainą, tikriausiai turėtumėte rimtų nemalonumų.

Ne visada taip buvo ir mūsų šalyje. Akivaizdūs pokyčiai prasidėjo maždaug 1980 m. Kurtieji pradėjo atidžiai įsižiūrėti į save, gestų kalbą, pradėjo ją tyrinėti ir bendrauti tik ja. O visa kita, sakyčiau, panašiai abiejose šalyse.

Save vadinate vizualinių kurčiųjų menų treneriu. Ar dirbate su vaikais, ar tik su suaugusiaisiais?

Šįkart Lietuvoje dirbau su mišria grupe: su vaikais ir suaugusiaisiais. Turiu pasakyti, kad buvo malonu dirbti ir su vaikais: jie turėjo idėjų, labai stengėsi jas išreikšti.

Iš tikrųjų, retai imuosi mokyti vaikus. Manau, dėl savo būdo: man reikalingas greitas darbo tempas. Su suaugusiais paprasčiau: jie į mokymus atsineša subrandintas idėjas, belieka pataisyti, praplėsti jų galimybes, padėti jiems atrasti savąjį stilių. Su vaikais yra kitaip: juos tenka visko mokyti nuo pradžių: aiškinti, kas yra kas, padėti sugalvoti idėją ir pan. Manau, man su vaikais tiesiog trūksta kantrybės. (Šypsosi.)

Prancūzo nuopelnai Lietuvai

Erwanas Cifra Lietuvoje yra laikomas vienu svarbiausių mokytojų, padėjusių pamatus šiuolaikinei kurčiųjų poezijai ir vizualinio vernakulo (VV) plėtrai. Jo mokymai mūsų šalyje vertinami ne tik kaip techninis lavinimas, bet ir kaip kūrybinis lūžis vietos bendruomenei.

Trumpai jo nuopelnus mūsų kurčiųjų kultūrai galima apibūdinti taip: atnešė „kinematografinio pasakojimo“ suvokimą į gestų kalbos poeziją; po jo seminarų kūrėjai pasijunta drąsesni eksperimentuoti su savo gimtąja kalba; jis sujungia Vakarų Europos kurčiųjų meno tendencijas su lietuviška patirtimi.

Erwanas moko ne tik judesių, bet ir kaip per VV perteikti gilias moralines bei etines temas (pavyzdžiui, gamtos apsaugą ar tėvų ir vaikų santykius). Būtent po intensyvių E. Cifros mokymų Lietuvoje įvyko pirmasis kurčiųjų poezijos festivalis. Tuomet lietuviai pristatė savo autentiškus kūrinius, sukurtus naudojantis Erwano išmokytomis kinematografinėmis priemonėmis. Organizatoriai ir dalyviai jo indėlį vertina kaip esminį žingsnį profesionalizuojant gestų kalbos meną Lietuvoje.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Kurčiųjų meno mėgėjų stovykla 2026

Lietuvos kurčiųjų draugija (LKD) tęsia Lietuvos kultūros tarybos finansuojamą projektą „Kurčiųjų meno festivalis 2026“. Vasario 27 – kovo 1 dienomis vyko viena svarbiausių projekto dalių – kurčiųjų meno mėgėjų stovykla. Į kūrybines dirbtuves semtis naujų patirčių Vilniuje susirinko 80 dalyvių iš įvairių šalies miestų.

Ši iniciatyva įgyvendinama jau antrus metus iš eilės. Pasiteisinusi metodika perkelta ir į šių metų darbotvarkę: dalyviai pirmiausia tobulinosi atskirose scenos menų dirbtuvėse, o vėliau subrandintas idėjas apjungs bendram festivalio pasirodymui. Kiekvienas meno mėgėjas kūrybinę grupę rinkosi laisvai, pagal savo interesus.

Keturi meistrai – keturios patirtys

Stovyklos koordinatorius, LKD viceprezideas ir gestų kalbos dainų atlikėjas Paulius Jurjonas, į stovyklą pakvietė keturis aukšto lygio lektorius: Dawn Jani Birley – Kanados aktorę ir vaidybos lektorę, Erwanas Cifra – gestų kalbos poezijos

Surengta kurčiųjų meno mėgėjų stovykla. Tai pasirengimas kurčiųjų meno festivaliui. Stovykloje veikė vaidybos, gestų kalbos poezijos, imituojamųjų dainų ir šokių dirbtuvės. 80 meno mėgėjų pasiskirstė į dirbtuves pagal savo mėgstamą meno sritį. Stovykloje dalyvavo ir grupė vaikų.

Kurčiųjų meno mėgėjų stovykloje – 80 dalyvių.

Jaunieji kūrėjai semiasi idėjų iš patyrusių meistrų.

Kurčiųjų meno mėgėjų stovykla 2026

„Akiračio“ inf.

meistrą iš Prancūzijos, Viktoriją Vaičiūnaitę – šokių mokytoją, pedagogę ir LGK vertėją, Jūratę Pugačiauskienę – vieną iš kurčiųjų bendruomenės lyderių, imituojamųjų dainų specialistę.

Ypatingas šių metų akcentas – kartų bendrystė. Siekiant ugdyti būsimus talentus, kartu su suaugusiaisiais pirmąkart repetavo vaikai iš Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Šiaulių. Gausų būrį mažųjų atlikėjų iš Kauno į sostinę atlydėjo buvusi LKD diktorė Jurgita Jankutė.

Nuo asmeninių dramų iki meno teorijos

Pirmoji diena buvo skirta pažinčiai su lektoriais ir būsimo festivalio scenarijumi. Lektoriai dalijosi asmeninėmis istorijomis, atskleidė savo praktikuojamo meno žanro subtilybes.

Kanadietė D. J. Birley, trečios kartos kurčioji, pasakojo apie savo vingiuotą kelią į profesionalią sceną. Prieš tris dešimtmečius palikusi tėvynę dėl geresnių galimybių Europoje, ji sėkmingai sugriovė mitą, esą kurtieji negali vaidinti. Buvusi tekvondo meistrė vaidybą atrado studijuodama Gallaudeto universitete.

Šiandien, sugriovusi aibę stereotipų, pasitelkusi talentą ir ryžtą, moteris žengia dar toliau: kuria teatrą ir pasaulį, kuriame „telpa“ visi ir visi yra ypatingi. Stovyklos dalyviams ji pažadėjo įkvėpimą ir profesionalų, bet švelnų ugdymą.

J. Pugačiauskienė apžvelgė imituojamųjų dainų istoriją Lietuvoje, prisimindama šio žanro aukso amžių ir lietuvių laimėjimus tarptautinėje erdvėje. Ji atvirai aptarė „pilkąją zoną“ tarp dainų imitavimo „kalke“ ir gestų kalba bei šiuolaikines tendencijas.

E. Cifra, stovyklos organizatorių vadinamas „pusiau lietuviu“, mūsų šalyje lankosi jau penktą kartą ir supranta lietuvių gestų kalbą. Jis yra profesionalus gestų kalbos literatūros atlikėjas, ypač vertinamas dėl vizualinio vernakulo (VV) technikos. Savo žiniomis pasidalinęs jau 60-yje šalių, šįkart jis padėjo dalyviams suprasti skirtumus tarp gestų kalbos poezijos, literatūros ir VV. Jo dirbtuvės itin sudomino mažuosius – jas pasirinko beveik visi jaunieji stovyklos dalyviai.

V. Vaičiūnaitė, prisistačiusi kaip zumbos trenerė, choreografė, mokslininkė ir LGK vertėja, išjudino auditoriją praktiniais pratimais. Ji pademonstravo, kaip šokis be muzikos, pasitelkiant kūno perkusiją, šviesas ir spalvas, gali būti paveikus ir nuostabus.

Artėjant didžiajam pasirodymui

Birželio 27 d. Vilniuje vyksiančio festivalio scenarijų parašė dramaturgė Eglė Poškevičiūtė. Nors detalės saugomos paslaptyje, organizatoriai išdavė, jog tai bus detektyvinė istorija. Atitinkamas bus ir aprangos kodas, tad festivalyje galime tikėtis sutikti personažus, primenančius Šerloką Holmsą, Džesiką Flečer ar Erkiulį Puaro.

Antrąją ir trečiąją stovyklos dienas vyko intensyvus darbas: komandos atskirose kūrybinėse dirbtuvėse toliau vystė savo idėjas, jungė skirtingas meno formas ir ruošė bendrą sceninį pasirodymą. Stovykla baigėsi bendromis repeticijomis ir pasiruošimu filmavimui.

Festivalio režisierė Orinta Zuzo džiaugėsi lektorių kūrybiškumu ir išskyrė D. J. Birley vaidmenį – būtent jai teks užduotis visų grupių darbus apjungti į vientisą, įsimintiną pasirodymą. Režisierė tikina: „Neabejojame, žiūrovų nenuvilsime."

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Paulius Jurjonas.

Dawn Jani Birley.

Erwanas Cifra.

Viktorija Vaičiūnaitė.

Jūratė Pugačiauskienė.

Eglė Poškevičiūtė.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti (8 5) 261 5593
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė
Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

ISSN 1648–5882

Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2 sp. l.
Tiražas 600 egz.

Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 67 418.

Projektą „Akiratis“ – žinių ir dialogo erdvė kurčiųjų bendruomenei“ iš dalies, 30 000 eurų suma, finansuoja MRF.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami, nesaugojami.
Laikraštyje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.